

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Theateradministroriade

Citation: Baggesen, Jens: "Theateradministroriade", i Baggesen, Jens: *Eventyr og Fortællinger*. - 1889, 1889-1903, s. 263. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-baggesen01val-shoot-workid101345.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Eventyr og Fortællinger. - 1889

Theateradministratoriade.

Eller
en nye
og
Sandfærdig Chronica,
hvor
omstændelig fortælles, hvad paa den løierlige Klode, den Danske Skueplads kaldet, dagligen forefalder af
Betydenhed for sammes Regent og Bestyrer, den administrerende Directeur, medens hvert fierte Monarchie
varer; paa Hiim udsat i Sang, og
saare lystig at læse
for alle andre Kloders og Rigers
Bestyrere og Monarcher, især i anarchiske
Stater
og
nye Republikker .
Begyndt, som alt andet got, for sildig
af den sidste Theater-Directen: Herr *Jens* .
264

Theater-Krønike. for Aaret 1799. Januar.

Aar Attenhundrede, minus eet,
I hvilket endnu er intet skeet,
Jeg *Janus Baggesen* fra Corsøer,
Professor, og Halvprovst paa Regentsen,
Bagfierding af Skueplads-Omnipotentsen,
Og administrerende Directeur
For Maaneden (Forgaars inclusive,
Og Kongens Geburtsdag exclusive),
Begyndte nærværende Chromca,
Hvori jeg for min Administrering
Af den mig overdragne Regiering
Regnskab aflægger, et cetera -
Med Nytaarsønske til hver især
Af mine høistærede Herrer Colleger,
Exemplet at følge, jeg giver her,
Og fortsætte Krøniken maanedlig hver,
Om ikke med andet, saa dog med - Streger.

Min første Forretning var for *Frue Heger* ,
Og *Frøken Birouste* , samt *Jomfrue Beck* .
265 Jeg maatte dem dit og dat tilstæde:
Nye Dragt, nye Dands, og mindre Skræk
Med mindre Børn, som mindre græde,
For Gratier gjør jeg alt med Glæde,
Selv smaabitte Børn; men til nok saa smaa
Tre lange Maaneder ei forslaae,
End sige, tre fire korte Dage;
De spædeste fast et Aar medtage.

Jeg derfor heller bestilte eet
Hos *Blankensteiner* , som duede ikke;
Saa vanskabt Barn har jeg aldrig seet.

Jeg maatte til Peer og til Povel skikke
Omsider et levende blev mig flyet,
Af en Skrædder, der, efter sit eget Tykke,

Det havde saa got som for Rollen syet,
Og roeste det som sit Mesterstykke.
Jeg lod det paa Prøven strax probere,
Men fandt det, som Skrædderprodukter flere,
For tykt i Hoved, for tyndt i Laar,
For kort i Been, og for langt i Arme,
Og skraalende, det sig Gud forbarme,
Og lignende *Rungsted* paa et Haar -
Det Haar var nok til at fælde Stykket,
Hvis hele Frisur er lidt forulykket.
Jeg maatte mig altsaa om andet see,
Der kunde sig mere maneerligt tee.
(Man Prøven af skraalende Børn betaler,
Som andre Choristers, med een Rixdaler.)

Der endelig bragtes mig endnu eet,
Som neppe jeg løselig havde seet,
Før mit æsthetiske Skarpsyn dømte:
Her har vi Subjektet, hvorum jeg drømte!
266 Et sandt Theaterbarn-Ideal!
Saa vevent og venligt og vel tilmode,
Som gjort i en Paaske-Perial,
Og født paa en Jule-Aftens Bal,
Det alle mig ogsaa strax tilstode.
I Prøven, som strax blev gjort derpaa
(Den beste, jeg end paa Theatret saae),
Det røbede fleer Naturens Gaver,
End alle de nye, Theatret haver;
Vel sandt, kun en Spire, men alt som saa
Meer værdt, end en Qvist med en Due paa.
Det qvækkede, græd, og taug, og loe
Til rette Tid; blev dets Rolle troe;
Men muntrede skiønsom Sørgestilen
I Stykket med Spøg og uskyldig Smileru
Jeg roeste det og af Hiertens Grund,
Beundrende høit dets store Pund,
For Faderen *Foersom* at piqvere
Til ligesaa smukt at debutere.

Men Glutten overgik langt Papa,
Der synes lidt svag *in vi comica*
Og lignet i Stykket saa lidt en Fransk,
At Barnet endogsaa ham holdt for Dansk.
Og tilstod han ydmyg siden efter,
At Rollen var over hans svage Kræfter.
Da Rollen just ei er umaadelig svær,
Var denne Sandhed mig ikke kiær;
Men da den ei heller var synderlig moersom,
Beviiser det egentlig intet mod Foersom,
En Fyr, som jeg ellers kun det har imod,
At han til Theatret er næsten for god.

I øvrigt hvad angaaer dette Stykke,
Da gjorde det blot *Emigranter* -Lykke;
267 Man veed, at den samme er saare tynd;
Og sige mere derom var Synd.

Jeg ikke med Taushed kan forbigaae,
At første Gang jeg *Birouste* saae
I liden Entree, som derpaa fulgte;
Thi hvis jeg det samme Syn fordulgte,
Saa mistede denne min Chronica
En synderlig Pryd; thi alt det andet
Er flaut, kiedsommeligt, plat og vandet,
Mod følgende *Heisa! Hopsasa!*

Jeg stod i Parkettet, og, næst Souffleurens,

I beste Punkt, for i al sin Glands
At skue en nymfelig Solo-Dands -
(Den Herlighed er nu Directeurens:
At han i Maanedens Skuespil
Kan staae, bag Orchestret, fast hvor han vil -
I Dands han Orchestret misunder ikke,
De Stakler maa i deres Noder kikke).
Saasnart man *Birouste* fremflyve saae
I korteste Gratiedragt, jeg mindes,
Der syntes bestandig at vestenvindes,
Hver Faun sig ønskede, som jeg at staae;
Men selv lidt Faun jeg vel torde findes,
Hvis alt jeg beskrev, hvad her jeg saae.

O! du, som af alle de tro Gange tre
Vort smagfulde Publicum meest tilbeder,
Som alle henriver, som Povel og Peder
En lige Fortryllede vældig bereder,
Naar Peder og Povel og blot kunne see -
Du veverste, letteste, mindste blandt Muser,
Som lettest af alle Fornuften beruser,
268 Og snarest forsikrer dig Hierternes Rov,
Paa Grund af Bevægelsens evige Lov,
Terpsichore ! mal mig den deiligste Pige
Fra Top og til - rigtig! fra Top og til Knæer:
Julie Birouste - dig selv, vil jeg sige,
Dig selv, o Gudinde! paa Beenene nær!
Men raser jeg? lader en Skiønhed i Flugten
Sig male, som een i en Stoel eller Seng?
Man tegner en høi, og en Lund, og en Eng;
Men Vindenens Flagren, og Skyernes Bugten,
Og Bækkenes Jil, og en Graties Dands
Man tegner kun maadelig her til Lands -
Med her til Lands meener jeg ei blot Norden,
Men hele den øvrige Deel af Jorden.
Jeg derfor standser Begeistringens Elv
Med Overlægs Frost; hvo mit Syn vil skue
I hele dets Glands, og i lyse Lue,
Gaae hen, og see *Juliette* selv!

Jeg lod hende nok engang entrere,
Da syge *Dahléner* blev immer flere,
Hun eene fast mod en Ballet gaaer op.
Jeg om hendes Been vil ikke trette -
Jeg kommer med dem ret vel tilrette;
Men, hvad jeg ei lide kan, er dette:
At hendes Siæl har en dobbelt Krop -
Een, som gjør alle de smukke Hop,
Og een, som staaer i Coulissen stille,
Og aldrig sig lår fra den smukke skille,
Paa tredie Sted, hvor jeg ønskede den
Alt mangen en Gang i Paris igjen.

Om Søndagformiddag holdtes noget,
Som Syngoprøve blev nævnt, endskiøndt
269 Der mere blev skraalet, end siunget kiønt -
Paa nogle hundrede *F e il mod Sproget* ,
Omhyggelig samled i en Pialt
Geburtsdagsvæv, *Evelina* kaldt.

Med *Thaarup* gav jeg mig til at rage
I denne nyebagte Julekage,
Og pille den, som man piller Salat.
Vi fandt en Hoken for svage Tænder
For haardt, der hverken lignte Korender,
Rosiner, Mandeler, eller Sukat.
Ved Omragen fandt vi hele Klumper

Af Deigtrugskorper, og andre Stumper,
Ja Spaaner, og Kul, og Steen, skiøndt smaa,
Dog alt for haarde at bide paa -
Af saadant der var et artigt Klynge,
Der sandelig ikke var til at synge.
Imidlertid var det dog nu engang
Rørt sammen efter *Sachinis* Klang,
Og Kongen var meldt, han skulde smage
Paa sin Geburtsdag den deilige Kage.

Vi pillede, Thaarup og jeg, som sagt
Deraf, hvad ingen vist havde smagt.
Vi pilled' i Dage, vi pilled' i fem,
Og blev dog ei færdig i alle dem.
Vi pilled' i syv, ja, vi pilled' i ni:
Men Kagen blev aldrig for Steene frie.

Jeg takker min Gud, at jeg slap den Ære,
Paa Høihelligdagen den at frembære -
Skiøndt *Thaarup*, trods Maanedens Slid og Slud,
Og trods Skrædderindernes Slidde og Sladder,
Har intet spart for at pynte den ud -
Skiøndt *Walterstorff* selv dertil staaer Fadder,
270 Og putter lidt Slagsmaal og Død deri,
For Tingen at give lidt meer Værdie -
Og virkelig (derpaa tør jeg vædde)
Hvis noget det kan, vil det den redde,
Og Thaarups romerske gode Smag,
Der kan bestaae til den yderste Dag -
Men trods det alt, og end fleer Korender,
Trods alle de Daler, den koster vor Skat,
Trods alle de Lys, man om den tænder,
Det er og bliver en underlig Klat
Af Kage, hvordan man den ender og vender -
Da maa jeg dog sige, trods *Frankenaus* Smag,
Den Kage, jeg, forrige Fødselsdag,
Hans Majestæt saa got som foræerte,
Var derimod en ordentlig *Tærte* .

Af Syngeprøverne paa den Ting
Jeg gjorde som oftest et lille Spring
Paa Hoftheatret, hvor Dandsen prøves,
Og hvor lidt Tilsyn kan vel behøves.
Der stod man og stivned i Timer to,
Og vented paa to Figuranter Komme -
"Det skal betaales i dyre Domme!"
Jeg svor ved mig selv, og blev Eeden troe.
Jeg skræksomt Exempel strax statuerte,
Og skiældte paa *Tielmann*, og *Staal* mulkteerte.

Birouste dandsed i denne Scene
En nydelig Solo for mig allene. -
Her fandt jeg i min Administration
Den høieste Herlighed, Lux kan byde:
Som Hoffet og Folket i een Person,
Jeg eenevældigen alt kan nyde -
Jeg lægger mig nemlig, saa lang jeg er,
271 Paa Hofkanapeen, som stander der;
Og uden med nogen min Pragt at deele,
Jeg magelig skuer derfra det Hele.
Jeg, der er Objektet for alle Fagter:
Hver Haand og hvert Been er mod mig strakt ud;
Hvert Øie saa Kælent hen til mig smagter;
Og kort, jeg er hele Theatrets Gud -
Man springer, og hopper, og rundt marscherer,
Og ender, og vender, og strækker sig,
Og fører til Toppen, og defilerer,

Og dreier sig rundt, og det alt for mig -
Og Spørgsmaal, om ikke paa Prøven skues,
Hvad ingen i selve Balletten seer?
Her mangan en Taille mindre knues;
Her mangan Bevægede mindre kues;
Her Gratier i Negligee fremgaae -
Og Spørgsmaal, om alle har Buyer paa? -
Jeg Sagen engang vil undersøge,
Alvorligen, som sig hør og bør!
En administrerende Directeur
Tillader sig ei, med sligt at spørge.

Jeg springer over en Million
Details i min Administration:
Over Klager, og For- og Bag-Tiltaler,
Og Rester af løbende Qvartaler -
Over mangan Theater-Misk, og Kat,
Der mjavede mig om dit og dat -
Over *Hansens* Snak, over *Nielsens* Sladder,
Og *Øegaards* evige Plidderpladder -
Over *Knudsens* sorte Melankolie -
Over *Madam Biroustes* franske Vrævlén -
Over alle Statisternes dumme Kiævlén -
Og kort: over alt, som der intet er i.
272 Jeg gaaer i *Beskrivelsen* meget forbi,
Hvorved jeg i *Handlingen selv* stod stille -
Og hvilken Postill blev ei for lille,
H vis alt det Krams skulde staae deri?
Jeg haaber derfor, at Directionen
Tilgiver mig Streg - over ingen Ting;
Og Streg - over halve Prøvespring;
Og Streg - over hele Pyntekonen.
Man slutte just ei derfra til Hul
I Virkeligadmimstrationen!
En *Streg*, mine Herrer! er intet *Null*.

Repertoiret i denne Maaned
Af *Frydendal* skrækkelig blev forhaanet.
Hvad det mig kosted for Bryderie -
Tre Aarsager lade mig springe forbi:
Den første: jeg kan det ei beskrive -
Den anden: jeg alt for beskeden er -
Den tredie: hver Directeur især
Veed, hvilket Himmelenes Ander det er,
At efter det Helvedes Kryds og Qvær,
Det voldte mig, jeg er endnu i Live.

Saa kom den *syttende Januar*
Med Fanden løs, som den gjerne pleier,
Med nye forbandede Hurlumheier,
Og gjorde, sem flere, mig reent til Nar.
Dens Byrde faldt mig saa tungt paa Nakken,
At, med Matrosen i hin Orkan,
Jeg, tordnende, bad den Onde tå'en,
Og sparke den ud af Almanakken -
Thi stedse brister hvad alt ei brast,
Et Ministerium, eller en Mast,
273 Paa den usalige Dag, hvorpaa
Vor Verden vil sikkert engang forgaae.

For denne Gang traf den kun Souffleuren
Men skøndt sligt Slag er et Fluesmæk,
Det indjog dog en forfærdelig Skræk
I admimstrerende Directeuren;
Thi Skuespilbaaden blev derved læk.
Dens hul ei stoppes, som i en Skude,
Med bare Flesk eller gamle Klude.

En levende Prop maa puttes i,
Hvis ei, er den hele Seilads forbi -
Ja slig en Prop maa, paa min Ære,
Endogsaa meer end levende være:
Maa kunne læse baade Prent og Skrift,
Maa kunne passe paa mindste Vift,
Maa kunne høre, maa kunne see,
Og stedse dog bare sig for at lee.

I Prøven paa *Barnlige Kiærligheden*
Forsøgte jeg *Ohlenschlæger* ; men
Af Hullet han snart sprang op igien,
Og *Rosing* kiærlig sprang ned isteden.
Men dermed var eene Prøven klar. -

Jeg skrev til *Sønnichsen* (hæs han var),
Jeg skrev til den selvdimitteerte *Hassing* ,
En Blæser, hvis Tab mig i Hiertet skar,
Og som jeg i alt har meget kiær,
Paa Borteblivnet og Navnet nær,
Hvor intet rimer sig paa, desværre!
Andtagen to tredie Deel af Washing-
ton - hvilket saa got som intet er.
274 (Skam skulde dog alle de Fædre faae,
Der deres Børn lade døbe saa,
At intet sig rimer paa deres Navn!
Af Daaben dog høstedes noget Gavn,
Hvis, med Formularen, den Lov blev givet:
At hvert et Foster i Kiøbenhavn,
Som vordede Kirkens Skiød indlivet,
Dog burde have *et rimeligt Navn* .
Men Theologiske Faculteter
Sig bryde kun lidet om os Poeter -
Det egentlig og er Forældres Pligt
Langt meer, end deres, at see paa sligt!
Hvor mangan en Fader har skilt derved
Sin Søn fra al Adødelighed,
At han ham i Daaben et Navn lod faae,
Som selv ikke jeg kan rime paa,
Der dog kan rime paa selve Fanden
Saa got som han selv, eller nogen anden!
Især burde Litteraturpersoner,
Fra Sangersker af indtil Pyntekoner,
Fra den, der soufflerer fra Pindi Top
Ned ad, som *Apollo* det skal giøre,
Til den, der soufflerer *fra nedden af op* ,
Ved Navn i det mindste noget giøre,
Der gav os om Musers Kunst et Vink!
Da lover jeg mig vor salig *Link* ,
Der rimede got med *Svink* , og *Hink* !
Da lover jeg mig vor gode *Zinck* ,
Der rimer med ham og, paa tydsk, med *Trink* !
And klink! mein Brüderchen! kling! kling! klink!
Og ellers for Resten er meget flink!)

Jeg skriver staaende, lidt paa Skree -
Hvis parenthesen for langt er rullet Paa Skrivpapürets den bratte Snee,
275 Og Stregen derved, som let kan skee,
Er kommen en Smule for langt fra Hullet -
Skyd Skylden for det, som for meer, min Får,
Paa bandsatte *syttende Januar* !
Jeg lider desuden meest derunder;
Vist ingen i Verden har mindre Stunder
Til lang Parenthes, end en Directeur,
Der, medens han skriver om en Souffleur,
En Time før Stykket, der maa souffleres,

Skal Kongen og Folket presenteres,
Endnu har ingen at stole paa,
Og een dog endelig have maa!

Der stod jeg, og tabte Mund og Næse,
Pen, Blæk, og Papiir, og gode Ord -
Den ei kunde *Skrift* - den *Prent* ei læse -
Og ingen *Musik* - og alle hæse -
Og Tiden afsted som Fanden foer.
I min Fortvivlelse vist jeg troer,
Jeg havde forsøgt det, selv at blæse -
Da endelig hørtes noget hvæse,
Og *Sønnichsen* mig imøde foer -
Jeg foer ham imøde ligeledes,
Af Glæde vidste jeg ei at stædes:
Jeg næsten gik reent fra min Forstand,
Og vilde favne den gode Mand -
Men Skiæbnen maatte det saa just vende,
At Frøken *Birouste* stod næst derved,
Og i Henrykkelsens Heftighed
Isteden for ham jeg favnte hende.
Jeg derfor syttende Januar
I min Almanak benaadet har.

276

I Barnlige Kiærlighed meest mig hoved
Den første Scene, hvori blev sovet.
Den Digter, som ikke begribe kan,
Hvorledes hint Ægteskab gik an
Imellem den yngste blandt Huldgudinder
Og Søvnens Gud, det forklaret finder,
Naar her i den slumrende *Frydendal*
Han seer den samme Herr Guds Rival.
I hele min Maaned var denne Scene
Den skønneste! Meener jeg det allene?
Om Frydendal torde jeg ellers meene,
Han sikkert blev stor i adskillige F a g,
Hvis sove var noget mindre hans Sag.

Skiøndt Skippere meget har udbasuunt
Om Polenes Kuld, i hvis frosne Pøle
Man let løber F a r e, sig at forkiøle;
Saa troer jeg det dog paa *Spitsberg* luunt,
Mod Kulden paa *Kongelig Danske Theater* ,
Hvor evige Trækvinds Jis-Passater
Igiennemstryge, som Syl og Preen,
Coulisser, og Skiørter, og Laar, og Been.
Jeg stod saa længe med blotte Kiøle,
Foruden Pels, og i bare Skoe,
Paa høire eller venstre af de to
Min comiske Klodes kolde Pole,
At jeg paa Halsen en Svindsoet fik,
Med Snue, med Hoste, med Krampe og Kolik,
Hvorved jeg svandt hen, som Sol for Duggen -
(Jeg meener den iislandske Dug eller Sliim,
Som ellers man ogsaa kalder Riim)
Og troede min Død mig vis i Gluggen -
(Jeg haaber, at Directionen ei har
Forglemmt, at Glugmaaned er Februar)
277 I Christmaaned kunde jeg ei krepere;
Thi for at døe maa man gaae i Staae,
Og jeg i nærværende Maaned maa,
Perpetuo mobilis, mig movere,
Til sidst en erfaren Mand paastod,
Min Svindsoet var intet andet, i Grunden,
End Skuespildampen, man faaer i Munden,

Og som man kan kalde *Svinesoed* . -

Nu hypp sig mine Forretninger saa,
At det er ikke at tænke paa
Dem Efterverdenen at levere,
Ved her dem paa Riim at protocollere.

Hvert Stof, til være sikhvilken Form,
Blir utaknemmeligt, reent udueligt,
Og Skiønhedsværket deraf umueligt,
Saasnart Materien blir *enorm* .
Man lettere trækker ud, end ind;
Og lettere kaages en Suppe paa Pind,
End Pind af Suppe, selv nok saa megen -
Naturen, der dog vel er mindst forlegen
I Plastisk Dannen, som er den egen,
Tidt finder for meget Kiød til Kind,
Og nødes til, selv sigat forplumpe
Saa stærkt, at Ansigtet blir til Rumppe.

Jeg har *Natur-Epopeer* seet
I Dame-Cirkler, endog ved Hoffet,
Hvor Mund og Næse gik ud i eet,
Og eene ved Overflod af Stoffet.
Jeg selv har skrevet en Opera,
Der, havde jeg taget i sammes Fabel
En fem, sex, syvende Deelee fra,
Maaskee var bleven i Form passabel.
278 For meget er værre end for lidt, og kort:
Vor Herre selv Verden ei havde gjort,
Hvis Chaos havde ham været for stort -
Jeg derfor det giorte vil ei berøre,
Før jeg faaer noget mindre at giøre,
Og Krøniken smukt henlægge vil,
Til jeg faaer lidt mindre Stof dertil.